

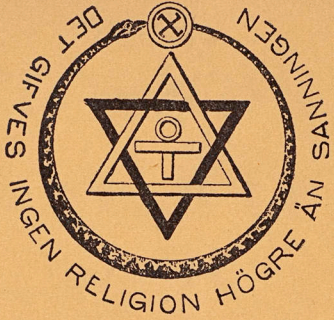
Teosofiska småskrifter. Årg. 1899

Sv. Saml. Teosofi Saml.

Teosofiska
Samfundet

ॐ

Teosofiska Småskrifter

utgifna af

LOGEN ORION.

— ❖ HÄFTET V. ❖ —

Innehåll i häftet V:

Bör våld någonsin användas?

(Med anledning af *Leo Tolstoy's* uttalanden.)

Föredrag af *Georg Ljungström*.

Teosofiska dikter af *Georg Ljungström*.

*Dessa skrifter utgöra 5 häften och kunna rekvireras
häftesvis till ett pris af 40 öre häftet å Teosofiska Samfundets byrå,
Mästersamuelsgatan 13, Stockholm.*

TEOSOFISKA SAMFUNDETS FÖRLAG.

Teosofiska Samfundets Föreläsningar

1888

TEOSOFISKA SAMFUNDETS FÖRELÄSNINGAR

TEOSOFISKA SMÅSKRIFTER

UTGIFNA AF

LOGEN ORION.

❖ HÄFTET V. ❖

INNEHÅLL:

Bör våld någonsin användas?

(Med anledning af Leo Tolstoys uttalanden.)

Föredrag af Georg Ljungström.

Teosofiska dikter af Georg Ljungström.

---

*Dessa skrifter utgöra 5 häften och kunna rekvireras
häftesvis till ett pris af 40 öre häftet å Teosofiska Samfundets lokal,
Mästersamuelsgatan 13, Stockholm.*

TEOSOFISKA SAMFUNDETS FÖRLAG.

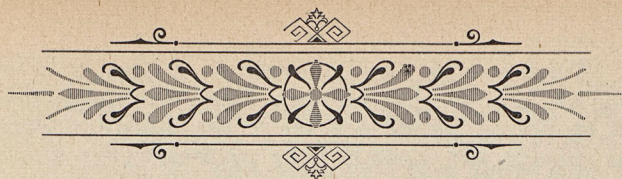

STOCKHOLM
A.-B. SVANBÄCKS BOKTRYCKERI.
1899.

Är det från teosofisk synpunkt någon-
sin berättigadt att använda våld
mot andra varelser?

En del teosofier hafva, därtill utan tvifvel för-
ledda af Tolstoys läror framställt den menin-
gen, att våld aldrig borde användas till själf försvar,
ja, icke ens till försvar af andras rätt.

Efter de uttalanden i frågan, som jag hört,
medgifva de dock, att detta endast är det högsta
idealet för mänskligt handlande, och att den värld
vi nu lefva i, faktiskt är så beskaffad, att detta
ideal ej kan tillämpas. De synas mig i så fall
stanna vid en halfmesyr, under det att deras läro-
mästare, Tolstoy, tager steget fullt ut och förkun-
nar, att ofvannämnda lefnadsregel omedelbart och
alltid bör tillämpas, just för att världen må inträda
i ett högre tillstånd.

Ett ideal för vårt lefverne må vara än så högt
och likaledes hur svårt att efterlefva som helst —
det är ej mindre sannt för den skull; men komma
vi vid dess tillämpning med nödvändighet i strid
med samvetets bud, då är idealet för oss falskt.
Här äga vi den rätta profvostenen. Ty vi må ju
visserligén endast dunkelt förnimma samvetets
gudomliga röst — någon annan auktoritet än detta
vårt förnimmande äga vi dock ej i denna ofull-
komliga värld, då det gäller att afgöra efter hvil-
ken norm i etiskt afseende vi böra handla.

Tolstoy utgår, enligt exempel, gripna ur lifvet och af honom själf anförda, från det antagandet, att en person kunde och borde åse, huru brottslingar pinade och dödade hans närmaste eller andra människor, utan att med våld söka befria de förörrättade från deras bödlar, äfven om man mäktade göra detta.

Från min personliga synpunkt sedd, vore en dylik uraktlåtenhet ett stort brott, som måste åtföljas af de svåraste samvetskval.

Tolstoy och hans anhängare mena, att man under alla omständigheter torde åstadkomma förmanligare verkningar med goda ord och lämpor än med våld. Det oriktiga i denna åskådning tror jag mig kunna påvisa.

Antag t. ex. att en sjöman på Söderhafsoarne blir af infödingarne tillfångatagen för att stekas och uppätas. Hans kamrater komma tillstädes och använda för att befria honom ej sina till försvar i yttersta nödfall medtagna vapen eller sin öfverlägsna fysiska kraft utan endast bevekande böner och bibelspråk på engelska eller franska, hvilket naturligtvis ej förstås af vildarne.

Om nu sjömännen detta till trots vidare lyda Tolstoys råd, varder följdén den, att deras kamrat eller kanhända flere af sällskapet uppätés inför de efterlevandes ögon. Dessa hafva då i sanning handlat efter det högsta idealet, mena den ryske författarens lärjungar! För min ringa del åter vågar jag påstå, att de burit sig åt sämre än de hittills kända sämsta mesar, då de med goda vapen i handen bevittnat, huru vildar torterat ihjäl och uppätit en deras kamrat. Jag tror, att de bittraste samvetskval måste följa en dylik gärning i spåren, och att minnet af deras döende broders af tortyrens smärta förvridna anletsdrag torde förbittra hela deras återstående lif.

Regeln att aldrig möta våld med våld kan sålunda ej göra anspråk på att uttrycka det högsta kärleksidealet. Detta har fått sin giltiga tolkning i

ett annat bud: »Hvad i viljen människorna skola göra eder» (under liknande yttre och inre betingelser) »det gören I ock dem» — detta för så vidt det är fråga om vårt viljande i våra bättre stunder.

Ofta talas uti s. k. heliga skrifter, Bibeln ej undantagen, i förtäckta ordalag, hvarvid man för att uppfatta den rätta andemeningen måste känna en s. k. nyckel och underförstå vissa ord. Eljes blifver äfven ofvanstående sköna bibelställe ett nonsens, hvaremot som bekant bland andra den store tyske filosofen Kant gjort de skarpaste inlägg.

Kristus säger: »I skolen ej stå det onda emot». I anslutning till ofvannämnda åskådningssätt finner man lätt, att i detta af Tolstoy så ofta åberopade Kristi yttrande orden *i ondo* eller något dylikt böra underförstås, så att hela satsen kommer att lyda: »I skolen icke stå det onda emot» *med ondska*. För att gifva en slående och färgrik bild af det ädla, förlåtande och tjänstvilliga sinnelag, som bör utmärka en lärjunge tillfogar Jesus därefter: »Utan om någon slår dig på den ena kinden så vänd honom ock den andra till. Påståendet, att ett sådant ädelt själstillstånd *alltid* skulle taga sig just ett dylikt fysiskt uttryck gent emot våld, äfven vid sådana fall, då detta endast torde lända våldsverkaren till förhärdelse, är en absurditet, ehuru nämnda bibelställe nog å andra sidan stundom kan i yttre måtto efterleivas, om man har någon utsikt att, som det heter, »samla glödande kol på sin oväns hufvud».

Må någon af mina läsare antaga, att han själf i forntid eller framtid varit eller vid något tillfälle torde blifva så öfverväldigad af onda passioner, att han i brottslig afsikt förgrepe sig på en medbroders lif. Skulle han — låtom oss antaga i sitt ädlaste själstillstånd *nu* vilja, att han finge ostörd fullborda en sådan handling — att en tredje person stode bredvid och åsåge dådet, ehuru denne person ägde makt att, låt vara med våld, förhindra detsamma, sedan ett vädjande till den brottsliges samvete visat sig utan resultat för tillfället eller ej

varit möjligt att framställa till följd af de yttre omständigheterna såsom i mitt ofvan anförda ex. från Söderhafsöarne?

Nej, och åter nej! Jag är öfvertygad, att vi alla — nu vid lugn besinning — under sådana möjligt stundande förhållanden själfva skulle nedkalla den hämnande blixten öfver våra egna hufvuden, om äfven vår kropps död däraf skulle följa. Så vida vi vilja lyda budet: »Hvad I viljen människorna skola göra eder, det gören I ock dem», böra vi då ej heller förvägra, att visa mördaren, då han utför sitt dåd den *medkänsla* och *barmhärtighet*, som tager sig det enda möjliga uttrycket i det slag, ja, om omständigheterna så kräfva, i det dråpslag, som fäller honom till marken och förhindrar hans brottsliga handling samt gifver honom tid till besinning.

Man må ej invända, att det ju måhända var den anfallnes karma, att nu blifva dödad, och att vi omintetgjorde karma, då vi trädde emellan. Ej heller må man, som skett, framställa följande resonemang, att mördaren ju ändå inom sig ägde kvar tendensen att begå brottet, och att denna tendens förr eller senare måste taga sig uttryck i handling.

Samma invändningar kunna naturligtvis med lika giltighet användas mot hvarje mellankomst, äfven då den inskränker sig till att med goda ord söka öfvertala en dråpare att skona sitt offer. Lyckas vi därmed, så hafva vi ju hindrat karma att gå i fullbordan, och mördaren har fortfarande den onda tendensen kvar, lika så mycket, som om vi först med ett slag fällt honom till marken och sedan omvänt honom med förädlande lärör. Gagnar man ej den brottslige med att förhindra hans brott och skaffa honom tillfälle att medels förädlande själsverksamhet bortarbeta sina onda tendenser, så att de ej komma till fullt uttryck inom den fysiska världen?

Oändligt många goda och upphöjda själsanlag gifvas inom oss, hvilka svårligen någonsin få

sitt fullgiltiga uttryck på det fysiska planet. Om så är fallet, kunna helt visst äfven onda drifter genom lämpliga åtgärder hindras att någonsin nå sitt fulla utbrott i vår värld. Eljes tvingas man till de mest hårresande konsekvenser. Hvarje hatfull tanke, som åtrår att krossa en motståndare, måste då resultera i ett mord.

Är det omöjligt att motarbeta ondskan att »stå det onda emot», så varder bäst att tiga och blott se på, huru banditerna regera världen.

Men allt, som faktiskt händer oss, är ju vår uppfostrande karma, och blifva vi räddade undan en våldsverkare, och varder han i och med det samma förhindrad att begå ett tillämnadt brott, så är detta likaledes för oss och honom allt *idel* uppfostrande karma.

I vårt eget handlande kunna vi naturligtvis endast taga hänsyn till karmas verkningar, för så vidt vi för hvarje fall genom erfarenhet tro oss känna något om desamma. Följden häraf blifver den, att varelser med olika kunskapsgrad vid liknande tillfällen mången gång måste handla alldeles motsatt i *yttre måtto*, om de vilja följa sitt samvetets röst. En läkare t. ex., som känner vaccinationens hemliga verkningar vid många sjukdomar, kan och bör stundom på med människor inympa sjukdomsgifter. Att medvetet utbreda samma smittämnen skulle icke desto mindre vara ett brott af en annan individ, som icke kände när och hur de kunde gagna, och hvars motiv vid en dylik handling därför måste förutsättas vara illvilja.

En Buddha, som ägde kunskap att genomskåda tingens dolda sammanhang, kunde, såsom det om honom säges, vid ett visst tillfälle låta ett mord försiggå i sin närhet, ehuru han väl måste förutsättas ha ägt förmåga att förut varna den mördade. Han visste nämligen, att nu var rätta stunden, då ifrågavarande individer, mördaren och hans offer, till mest gagn för sin själiska uppfostran kunde utveckla och uppbära följderna af sin onda karma.

Vi, som beträffande våra medmänniskors själar ej ega en sådan kunskap, manas städse af samvetet att söka förhindra en mordgärning, liksom spriddandet af ett sjukdomsgift.

Jag hänsyftar här på ofvannämnda legend om Budda, oakadt jag nog hört, att den är apokryfisk. Men något liknande hafva vi städse för ögonen, då de höga intelligenta makter, som styra vårt världsförlopp, vid det ena tillfället låta det onda våldet hafva sin fria gång och under andra förhållanden dämna dess utbrott, ofta nog medels skickelser af sällsamaste slag.

Såvida man ej hyllar materialistens åskådning, måste man tydligen förutsätta, att dessa mäktiga andar handla skenbart så motsägelsefullt endast därför, att de känna, när och hur det onda med möjligaste minsta skada kan afveckla sig i yttre händelser. Så synes den i sitt fack erfarne mjölaren stundom uppdämna och stundom (t. ex. när häftig flod väntas) gifva vattnet fritt aflopp, ehuru detta handlingssätt torde synas fullt af motsägelser för den lille gossen från storstaden.

Om vi *visste*, att i och med det samma ett utöfvadt våld fördrages utan motstånd, städse krafter därigenom uppväcktes på det astrala planet, ägnade att för framtiden omöjliggöra brott, ja då, med stöd af en sådan säker kunskap, borde vi fördraga alla kränkningar utan motstånd. Men föga stöd gifves för ett dylikt antagande. Fast mera *synes* världsförloppets mening vara den, att den brottslige skall korrigeras genom de *yttre* öfvermäktiga krafter, som han genom sin onda verksamhet mot sig sätter i rörelse.

Mina motståndare hafva här invändt, att om vi blott sloge in på den hittills nästan oförsökta vägen att aldrig använda våld, så skulle nog karma framte för oss obekanta facer af sin verksamhet, ägnade att reglera världens rättvisa gång vår armstyrka förutan.

Denna motivering är emellertid skäligen värdelös, emedan den utgår från hvad som skulle be-

visas, nämligen att våldet till försvar under alla former är öfverflödigt, och att de karmiska erfarenheter vi i så fall torde inhämta just skulle bekräfta mina motståndares åsikter i frågan.

Om man utan att göra bruk af sin öfverlägsna styrka åsåge huru en människa af inkvisitorer ihjälplågades, kunde ju karma likaså gärna för att hålla med mig i denna tvist, korrigera en dylik underlåtenhet genom att, såsom jag redan förut påpekat, uppväcka bittra samvetskval hos den non intervererande åskådaren af ett så gräsligt brott.

Att städse endast vädja till den brottsliges samvete, som Tolstoy föreslår, kan blott hafva möjlig påföljd, där samvete finnes att tillgå. Ty enligt teosofiska auktoriteter och enligt hvad det praktiska lifvet gifver vid handen, finnas en mängd individer, kallade själlösa i den teosofiska litteraturen, hvilka för längre eller kortare perioder afbrutit sin aktuella förbindelse med det högre jaget och därför ej förmå höra samvetet. Brottens historia upplyser oss om många sådana fall.

En fransk adelsman i medeltiden hade för sitt nöjes skull låtit infånga och på det grymmaste ihjälpina omkring 600 barn, innan han blef röjd och bestraffad.

Tolstoy och hans anhängare torde nu nöja sig med att göra ett dylikt vilddjur gudliga föreställningar — men jag och mången med mig skulle anmäla honom för polisen, eller, om han vore nära att lyckas undfly, döda honom utan betänkanke. Jag tror, att vi inför vårt samvete i så fall skulle stå väl så rena, som en Tolstoys lärjunge, hvilken ju finge åse eller lefva i medvetandet om att den moraliskt vansinnige sig själf och andra till outsägliga kval fortsatte med att pina ihjäl det ena barnet efter det andra, tack vare den oförsvärliga efterlåtenheten att låta honom undkomma, då man kunnat hindra detsamma.

En sådan efterlåtenhet borde man ju då äfvenledes visa, ifall man finge se en pojke röka

cigarr i ett kruthus. Om man åtvarnade pojken, och han i ungdomligt öfvermod svarade uppstudsigt, så komme ej i fråga, att man finge släcka cigarren och med våld aflägsna gossen!

Nej, man skulle hellre låta kruthuset springa i luften, så att måhända hundratals människor satte till lifvet. Sedan kunde man gå hem med lugnt samvete öfver att hafva handlat i enlighet med det högsta idealet, att under inga omständigheter använda våld.

Någon allmängiltig regel tror jag för öfrigt ej kan uppställas, beträffande när man äger moralisk rättighet att använda våld. Man måste helt enkelt lämna åt hvars och ens samvete att för hvarje särskildt fall afgöra denna fråga. Intet tvifvel råder dock därom, att våldet måste inskränkas oändligt mycket mer än som sker äfven i våra bildade samhällen för att icke tala om de barbariska.

Då jag påstår, att sådana fall af onskans utbrott förekomma, till hvilkas stärfjande yttre våld medförande smärta måste användas, hör jag någon förebita mig, att jag sålunda hyllar satsen: »Ändamålet helgar medlet». Härtill svarar jag med Epiktet: »Ingen skall förmå mig att erkänna smärtan för ett ondt». Den är i moraliskt hänseende fullkomligt indifferent. I annat fall skulle ju t. ex. en läkare, som utförde en smärtsam operation, begagna sig af moraliskt förkastliga medel, för att ernå ett godt resultat, patientens tillfrisknande.

Min handlingar godhet eller ondska och de strömmingar med ty åtföljande återverkningar den föranleder på det astrala planet beror helt och hållet på det sinnelag hvarmed jag utför nämnda handling.

Betraktadt från denna synpunkt varder mångt dödande slag, som af samvetsfrihetens och upplysningens förkämpar utdelats, mera läkande och kärleksfullt upprättande för människosläktet och för individerna, som drabbats däraf, än mången humanitetspredikan för döfva öron. Ty det faller af sig själf, att från teosofisk synpunkt intet våld bör ut-

föras, som åtföljes af hatfulla känslor — ja, som ej beledsagas och föranledes just af den mest utpräglade kärlek och omvårdnad såväl för den tukade förbrytaren som för hans offer.

Beträffande plikten af själf försvar har en medlem af Teosofiska samf. sannt och träffande yttrat:

»Om vår tillvarelseform har något värde för det godas utveckling, så måste det anses som en högst sorglig nödvändighet att nödgas offra den och därjämte en pligt att bevara den just för det godas skull. Om jag genom våld förhindrade en människa att döda mig och sedan använde mitt lif att söka förädla och förbättra denna människa eller hans gelikar samt måhända däruti lyckades, hade jag då tjänat det goda bättre genom att låta döda mig? Förvisso ej!»

Poesi och vetenskap.

Hvar gåta, som oss förborgad var,
Som vetenskapen gjort uppenbar,
Hvars lösning tjusta vi fatta,
Ej än vi kunna med rätt och fog
Som hjärtats egenlom skatta,
Ty detta allt är ej hjärtat nog.

Men när i aflägsna framtidsår,
Som närmas sakta, så sakta,
Fantasien slingrat sin blomstervår
Omkring den byggnad, som murad står
Af vetenskapliga fakta,
När hvarje sanning om stjärnors värld,
Om kometers svindlande bana,
Om solars hvälfvande flammehärd,
Som våra forskare spana,

Har födt en sång uti skaldens bröst,
Som väckt med siareorden
Ödödligt hopp och gett mod och tröst
Åt trälen, bunden vid jorden,
Då varder vetandets ljusa land,
Som nu oss synes en isad strand
Vår känslas lefvande varma värld,
Där hjärtat fäster sitt ankar,
Ej endast en zon till lekplats begärd
För nygirigt undrande tankar.

Blodeellen.

I tallösa hårrörskärl, så trånga,
Så labyrintiskt slingrande långa,
Jag letar min väg, men förr jag sam
I breda strömmande pulsar fram.
Då var jag glödande, purpurvarm,
Nu är jag dunklad och trög och arm —
Med nytänd lifskraft allt jämt framåt
Jag drefs af hvart pulsslåg på ilande stråt.
Nu klappar hjärtat aflägsset matt.
Dess glödande härd i fjärran brinner
Likt världens ursprungsljus, som försvinner
Och skymmes långt borta i tidens natt.

Men snart jag nalkas den skiljande punkt,
Där allting rör sig flämtande tungt,
Där tröttade, tysta vår böjda hjässa
Vi mäktade ej segt genom dunklet pressa.
Då vidgas så småningom åter vår ban
Till breda ådror, som lugna flyta
Mot hjärtats omätliga osea,
Och drömmande svämmas på deras yta
Vi hän mot ett mål utaf ljus och hopp. —

Ty det gifves i denna världens kropp
Nånstans en mäktigt andande lunga,

Som fylles af luft ifrån högre sfär,
Och alla kolnade celler, som gunga
På dödens omätliga vener här,
Af himmelskt syre ånyo lifvas
Att fram genom lifvets pulsar drifvas.

Våren och döden.

Att döma om andan i ett främmande hem,
När jag väntar mig bli bland dess gäster,
Till rättesnöre begagnar jag dem,
Som vända igen från dess fäster.
Och strömma de muntert ur porten fram
I den kyligt susande vinden
Med strålande glans på kinden,
Med ögon och läppar i leende glam;
En fästlig och vaken skara,
När nattens skuggor ha glesnat ren,
Och morgonen tänder sitt första sken —
Helt visst är där godt att vara,
I mitt stilla sinne jag tänker.

Och ser jag ett öga, som blänker
Likt dagg af en blid och hänryckt tår,
Då tänker jag, att man har bjudit
På härlig musik, som ljudit
Så hänryckt, att blicken fuktad står --
Och hör jag, ett gästerna ärna
Att samtliga vända tillbaka igen,
Då är jag i förväg re'n husets vän,
Och då jag följer dem gärna.

Vår jord ju eljes till boks plär stå.
Som universums kråkvinkelsvrå —
Men *nu* är det vår här på orten —
Så kallas den morgon, då dödens hus
Låts upp, och dess gäster med sorl och brus
Framströmma skarvis ur porten.

Där kommer med sorl och larm en bäck —
Han visst varit med om att fästa
Och tagit för mycket till bästa,
Som man gör, när man glad är och unger.
Ty han rusar i väg så harmlöst käck
Och kryssar sig fram och sjunger.

Och blommorna tveksamt stiga
I årets kyliga morgonvind ut.
De stå på trädgårdsgång och vid knut
Och vända sig om och niga;
Och ingen fröjd de fått sakna,
Ty de blicka och nicka i älsklig krans,
Ty alla de hafva på kinderna glans
Och ögon leende vakna,
Som glimma af mången känslig tår,
Det är för den sköna musiken,
För sfärernas harmoni, som man får
Blott höra i dödens riken.
Och alla de redan i vårens stund
Ett löfte ha gjort, ha ingått förbund
Att vända tillbaka från fält och lund
Till dödsrikets gästfria salar.

Så länge de dröja på jorden
I den korta sommarn i nordens
Och smycka dess karja dalar,
De förlora allt mera sitt älskliga skick!
Då bleknar kind, då mulnar blick.
Men hvarje gång de ha gästtat
Dödsrikets saliga ljusa värld,
Där sällheten boning har fästtat,
De fått glädjen tillbaka, som här vardt förtärd.

Och helt säkert till slutet jag följer dem,
Så glad uti håg och sinne,
Och blir barn i huset därinne
I dödens förträffliga gamla hem,
Ty renaste anda visst råder där
I det gamla hemmet och fromma,

Det ser man på hvarje blomma,
Som återvänder om våren här —
När bjudningskortet blott kommet är,
Jag utan tvekan mig höljer
I resekappan och följer
Till dödsrikets saliga ljusa värld
Att få glädjen tillbaka, som här vardt förtärd.

Lifsmikroskopet.

En härlig utsikt, som glänser
Af genomskinligt blått bak blått
I fjärran förutan gränser
Och himmelshöjd utan mått —
Det är himmel och haf och oändlig strand
Och sjungande vindar och vågor,
Som komma från osedda sagoland,
Det är sol och rymd i lågor,
Och bland allt din fot kan vandra fritt,
Och det härliga sceneri är ditt,
I kraft af ditt öga, som ser,
Och ditt öra, som hör —
Himmel, som vidgad af skönhet ler,
Och böljornas djupa andekör.

Det är evighetens utsikt du ser —
Men på jordlifsmikroskop är anden
Intresserad amatör,
Och han tar dess skrämmande mörka rör
Förväntansfullt i handen
Att sin väckta nygirighet stilla
På världen i det lilla.

Då växer hon ut och förstorar
Sig gränslöst med plumpa gestalters mängd,
Och i deras åskådan förlorar
Sig anden från eviga rymder stängd.

Där är vilda strider, lemmanne ryckas
Från rykande bålar och glupande styckas,
Och gaddarne hvässas, och klorna krökas,
Och otaligt myllrar och ökas
Ett kaos af tumlande kroppar
I grumliga vattendroppar.
Men äfven skönhet, ej förut sedd,
Är kring det lillas värld förbredd
Likt pärliga fjärilsvingars rad,
Likt glittrande böljor och blad,
Och molekyler af sällsam glans
Sig ordna till stjärnekrans.

Och anden hänryckt och rysande ser
Uti det lillas kaos ner.
Han i dess förtrollning drömmer,
Han sin evighetsutsikt glömmar
För denna lockande snärjande nyck.
Tills ögat skymlar oändligt matt —
Då vaknar han upp med en ryck
Och höjer sin blick och minnes gladt,
Hvar han är, och skådar stolt och fri
På sitt evighetssceneri.
Det är himmel och haf och oändlig strand
Och sjungande vindar och vågor,
Som komma från osedda sagoland,
Det är sol och rymd i lågor,
Och bland allt din fot kan vandra fritt,
Och det härliga allt är ditt —
I kraft af öga, som sér,
Och öra, som hör —
Himmel, som salig af skönhet ler,
Och djupens böljande andekör.

Vårt synfält.

Vårt synfält delas i hälfter två,
Hvarann helt främmande — sällsamt skilda,
Likt själ och kropp, som en enhet bilda —
Dess själ är rymden, bottenlöst blå,
Den allt omslutande fria himmel,
Som tänker och drömmer stjärnehimmel.
Dess kropp är jorden med haf och land,
Och horisontens skarpa rand
Är den klyfvande egg, som smärtsamt vildt
Har själen från kroppen skilt.

Vårt synfälts undre halfva är full
Af tusende ting, som vi nå helt lätt,
Hvarpå vår hunger får äta sig mätt.
Men den öfre af tindrande stjärnegull,
Som oändligt vår längtan lockar,
Af lifsens frukter med stråledoft,
Dem ingen hand af törstande stoft
Ur fjärrans lustgård plockar.

Det synfält, som formar vår tankes värld,
Har äfven sin kropp och sin själ,
Sitt vè och sitt väl,
Sin jord och sin himmel, i längtan begärd,
Och sitt skarpa ljungande svärd,
Som oblidkeligt skiljer dem båda,
Är fullt af så mången timlig rätt,
Hvarpå vår hunger ren ätit sig mätt,
Och af stjärnor, som blott vi få skåda.

Men vi människor likt gråtande barn,
Som afstånd ej fatta och skilja,
I bland, när vi tröttnat på jordens skarn,
Efter stjärnorna gripa vilja,
Och mena, att kärleks och skönhets ljus,

Om blott vi i greppet lyckas,
Kan äntligen fångas och ryckas
Från himmelen ned uti jordens grus
Bland irrbloss, som matta glänsa.

Vi ana ej ens, hur omätligt bakom
De skrankor vår sträfvan begränsa,
Sig rymden sträcker, isande tom,
Men skönja endast den kärlekshärd,
Som afstånd ej öfvervinner,
Som ytterst i djupen brinner
Äoniskt ofvan vår nattliga värld.

Högre och lägre tankar.

Besöker en helig konung din sal,
Du sörjer för gäster, ett utsökt tal,
Och aktar dig väl att den ädle bänka
Tillsamman med rusigt slödder och pack.
Att ej han må lämna din gård och till tack
Sitt förakt åt ditt gästabud skänka.

Men, när en tanke af himmelskt ljus
I kärlek gästar ditt ringa hus
Och förklaring sprider därinne,
Hur ofta emellan röfvare
Och vilda lustars föröfvare
Får han sitta till bords i ditt sinne —
Och när de rusiga öfversvämna
Ditt hjärtas kamrar med vilda rop,
Det finnes knappt en bland gästernas hop
Som hör hans milda, bjudande stämma.

Längtan till naturen.

All den sällhet, som jag njöt
I naturens lugna sköt,
När ibland jag lydde
Känslans röst och flydde
Mänskohvimlet, färden,
När jag flydde världen —
O, hon undanrymmer,
När de hamra tungt och fort
Sorger och bekymmer,
Hamra uppå hjärtats port.

När som vilda gästers hop
Sig i natten flockar
Under hotelser och rop
Och på hemrätt pockar
I en gård belägen
Invid allfarvägen,
Utaf dagens möda
Trötta stå dess åbor opp,
Måste ovälkommen tropp
Herbergera, föda,
Måste hvilans ömma
Känslbilder ge till pris
Få ej roligt drömma
Drömmar mer om paradis.
Så vårt hjärta mister
Sköna drömmars elysé,
Väcks att mången bister
Vandrare härberge ge.
Det kan sällan bomma
Till sin allt för svaga borg
För de följn utaf sorg
Och af ångst, som komma
Utur världens mörka natt.
I dess portklaff få de fatt,
Hamrande i timmars tal,
Och ej återvända

Att på dörren bända,
Tills till hjärtats stängda sal
Hon sig vidt upplåter.
Länge dröja de uti
Mänskobarms gästgifveri,
Vända ständigt åter.

Ej de må förmenas
Att med nit betjänas.
Husets bästa rätter
Utaf all sköns kostlig mat
Uppå öfverfyllda fat
Framför dem man sätter.
Mer de städs begära,
Aldrig mättade därvid.
Själens fröjd och hjärtefrid
Glupska de förtära.

När de ändligt, ändtligt så
Utom hörhåll skridit,
O, det redan lidit
Långt, långt inpå natten då
Dödens midnatt redan
Kommit med sitt nedan.

Men hvad allt det arma
Hjärtat fordom flyktigt njöt
I sin vår med varma
Känslor i naturens sköt
Och har sen måst sakna,
Då i dödens djupsta natt
Skall i bild och toner gladt
Uti själen vakna
Och få glöd och glans och färg
Af en syn med fält och berg,
Lunder, vårligt ljusa,
Blåa haf, som brusa,
Öfver fjäll och dalar
Stjärnbesållad eter,

Hvarmed hjärtat talar
Sina hemligheter.

Alla bilder, som ha gladt
Ögat, sorgset nu och matt,
Som i minnet famla,
Dunkla nu och sväfvande
Sig i själen samla
Klara då och lefvande
Och få språk och tunga
Att i djupa körers gång
Mäktigt sammansjunga
Ewighetens tempelsång.

Horisonten.

Från berg och dalar, hvarest bäcken slingrar
I större bukter, virkade af mindre,
Där träden prassla, hällen mörknar, ljusnar
I löfvens skuggor, hvimlande för vinden,
Och stenen knottrar sig som ekens bark,
Där allt är kantigt, buktigt, rörligt, brokigt,
Jag träder ut till oceanens strand
Och ser dess skilda vågor smälta samman
I horisontens fjärran stora linie,
Så skarp, så gränslöst vidgad, majestätisk,
Som en kontur ej dras af mänsklig hand —
Så full af kraft och enhet emot allt
Det splittrade, det krusiga och täcka,
Som drog min blick och skymde den därinne
Emellan skogens klippor, trän och buskar —
I hafvets synrand smälta tusen punkter
Af himmelskt ljus till ett, och klart jag skönjer
Grundlinien till vårt klot för ögat blottad.

O, uti tankens land, hvar finns en väg,
Som leder ut från blommor, träd och bäckar,

Från allt det lilla, krusiga och täcka
Till oseanens strand, där blicken häpen
Grundlinien ser till allt naturens vara,
I hvilken tusen böljor sammansmälta
Till en idé, skön, vidgad, sträng och kraftfull —
Och oupphinnlig — sammansatt af tusen
Och åter tusen gnistor, alla fallna
Från högre zon och med hvarann förbundna, —
Likt slutligt millioner jordelif
Till andens oerhörda pilgrimsfärd,
Af horisontens cirkel mystiskt tecknad.

Lif och död.

En dröm om döden, det är lifvets kärna.
Den kärlek lifvet krossar och förtrycker,
I denna dröm bak döden till sig rycker
En ofvan molnen upptänd hoppets stjärna.

Måhända drömmer döden lika gärna
Om lifvet med dess växlingar och nycker.
De döda rusa sig med hoppets drycker,
När lust och bragd att öfva här de ärna.

Kring jord och himlar vilda jagten ilar,
Drar människor och andar med i skummet
Af tidens fors, som hvirflar, kämpar, skälfter,

Allt medan Hjulet, som oryggligt hvilar
På Varats axel, stjärnetyst i rummet
Sitt svindelstora kretslopp evigt hvälfter.

Vid brunnen.

När källor grävas, och ur djupa brunnen
Man kastat mull i dagen, kan man röja,
Hur bjärta blommor ur dess sköt sig höja,
Af främmad art, ej uti trakten funnen.

De stamma från en ålder nu försvunnen —
Ur fröen, som sekler måst i jorden dröja.
Re'n dömd att dö får plantan sig förnöja
Åt sol och vår, till lifvet återvunnen.

Ur egna hjärtats brunn alltjemt med ifver
Jag gräfver innehållet ut och hoppas
Se ådran källklart fram i dagens strömma.

Att där en vår för diktens blommor blifver
I sällsam underprakt, att fröen knoppas,
Som än från flydda lif i dunklet drömma.

Forsen.

Lugnt floden i sin vanda fåra skrider
Och speglar ljusa björken, mörka tallen
Och himlens blåa rymd uti kristallen —
Men omedvetet hän mot forsen glider.

Snart han sig fraggig mellan klyftor vrider.
Då grumlas himlens bild i vreda svallen —
Ur dunkla djupen stigen, öfver fallen
En irisbåge bjärt dock färgglans sprider.

Hur snabbt fördunklad lifvets våg ej tunlar
Mot okänt djup, när in i hjärtat plötsligt
En värld af lidelser och sorger stormar.

Dock ur dess sköt, der himlens bild sig grumlar,
Utöfver svallet, skräckfullt, vildt och ödsligt,
Sig diktens ljusa irisbåge formar.

Om våren.

Det kännes, synes, höres, kan ej fela,
Att sköna drömmar nu i luften sväfva.
På ljusets strängar, som i rymden bäfva,
Med ständig samklang deras korer spela.

Fast ljusa himlens barn, de äfven hela
Vår jord till arfvedel och rike kräfva.
Re'n hafva någre ingått för att lefva
I mänskans barm och hennes känslor dela.

De skönaste likväl bland deras skara
Med plantornas och trädens lif förenas,
Till hälften slöjade af späda grönskan.

Att himmelskt allt naturens lif förklara,
Att genom dunklet pröfvas, höjas, renas
Var deras ifrån ljuset ärfda önskan.

Fjärilen.

Ljusnande öden beskär dig
Jorden, när puppan du bräckt,
Och genom rymderna bär dig
Vingarnes strålande drägt.

Af de två motsatta skiften
Här blott det dunkla blef vårt.
Människans puppa i griften
Löses så långsamt och svårt.

Genast när rosträdet blommar
Lyfter du vingarne lätt,
Här när den jordiska sommar
Andas af dofter sig mätt.

Larfven i griften, som spinner
Drömmarnes tråd, utan slut.
Med sin förvandling ej hinner,
Förr än ren sommarn gått ut.

Bida han måste och bida
Tåligt än år efter år
Himlar mer molnfria blida
Och på en skönare vår.

Kärlek.

När utan nåd du af ödet stänges
Från allt, hvad du åtrår i lust och glöd,
Från allt, hvarmed eljes din kärlek manges,
När hvarje jordisk förhoppning är död,
Då prisa ditt öde, himmelen prisa!
Ty därmed en särskild gunst dig skett —
Dig eviga makter förtroende visa
Och skickelsens ädlaste lott dig beredt —
Att få öfva en kärlek, heligt ren
Från förespeglings lockande sken,
Blott därför sändes dig denna pröfning,
Att de finna kärleken i din barm
Tillräckligt stark och tillräckligt varm
Att underkastas slik högre öfning.

När kärleken ännu är svag och vek,
Af himmelsk lifseld ej genomglödes,
Alltjemt med timlig lycka han stödes
Och lockas fram af förhoppningars lek,
Men när han vuxit sig stark och stor,
Åt egna krafter han sig förtror,
Försmående lyckans amma, som leder
I barnkammarn ännu hans stapplande fjät,
Och gränslöst sin verksamhet sen han förbreder
I manligt och sjelfständigt majestät
Och oemotståndligt, som lejonet jagar,
Han söker sitt byte alla dagar.

Det undflyr i misstro med fåfång sträfvan —
Det måste dock låta sig fångas, dess bäfvan
Skall stillas vid himmelskt älskande bröst,
Som trånar oändligt att skänka tröst —
Det skall finna sig draget en salig stund
Afsides att hvila, befriadt stilla
Från den vilda jagten kring verldens rund,
Från lifvets och dödens ängslande villa.

Vilse.

Med sitt stora behof att gifva
Allt, att älska och älskad blifva,
Drift att endast drömma och tänka
Därpå att helt sig i kärlek skänka,
Har hon vilse i lifvet gått,
Genom misstag utaf naturen
Blifvit för tidigt ånyo buren
I en ålder af grått i grått.

Nu, i kyliga zoner vaknad,
Ser hennes blick med osäglig saknad
Hvimlande skaror af kvinnor och män,
Som, när kärlek de efterjaga,
Icke förstå den skatt de taga,
Njugga att gifva kärlek igen,
Svaga att njuta, som att fördraga.
Därför lik blomman, förtidigt väckt,
Syns hon så frusen och blek och ensam,
Har knappt en tanke och känsla gemensam
Med den kalla blåsiga slägt.

Men, när cyklernas portar sprängas,
Och med böljor, som vårlikt trängas,
Lösta ur Hades vinterdröm,
Forntidsfolken af jättar och gudar
Hvälfva mäktiga härars ström
Öfver en jord i sago-skrudar,

Då skall hon åter ryckas med
I de brusande, jublande led,
Då skall hon hänryckt älska och lida,
Kastad på vilda skickelsers flod,
Men till dess vill sin dag hon bida,
Åt vår ålder för stolt och god.

Höststämning.

Bak jagande skyar himmelens rund
Öfver gulnande jord sig höjer,
Lik kärlekens trånad, som dröjer
Med blånande hopp i själens grund,
När lifvet vissnar och mattas —
Hör vindarne sjunga i brusande kör!
Det sorgsna människoord, som dör
I dunklet, af stormarne fattas
Och hvirflas omkring i förvillande lopp
Och jäktas af vindarnes vingars hvin,
Tills det löses i andarnes tungomål opp,
I böner och suckar och dunkla skrin
Ja, alla de röster, som klaga,
När hän öfver höstligt vissnande jord
Förvildande stormar jaga,
Härstamma från sorgsna människoord,
Som slitit sig lösa ur kvalda bröst
Och närt sig af längtan och tvifvel och höst
Och vuxit i välde och styrka,
I trånad och raseri och hån.
Tills nu med orkanens kraft och dån
På domedagen de yrka.

I mörkret.

När från ett strålande sceneri,
Som ditt öga och sinne gläder,
Helt oförmedladt du in uti
En sluten källare träder,

Af blindhet slagen ej en gestalt
Din blick kan ana därinne.
Liksom uti jordelifvet allt
Varder mörker för spanande sinne.

Hur länge skola vi vistas
I dunklet, tills själens öga ser
Härnere en irrande gnistas
Knappt skönjbara punkt, som förhoppning ger,
Och innan vår forskning skådar
Igenom täckelseartad natur,
Väfd utaf skumhetstrådar,
En skymt utaf andelivets kontur —
Där kanske det leende står på lur
Och gläds att se människan traska
Omkring här i jordens mörkrum flat
Och endast vill öfverraska
En mörkrädd och undrande lekkamrat.

Aftondagg.

I daggens pärla du aningen skådar.
Dess glimt i dunklet mot jordens grund
Är sammantvinnad af tusende trådar
Af ljus, som speglar all himlens rund.

Af dessa skimrande trådars tal,
Från blåa rymderna sammanbrutet.
Skall droppen fångas och dragas till slutet
Anyo in uti himlens sal.

För tröttadt hjärta en afton nalkas,
Då världen ljuffigt dunklas och svalkas
Men himlen af strålar öfversvämmas
Och sänder tusende strängar af ljus,
Som alla till aningens drömton stämmas,
Till andedjupa ackorders brus —

Och alla de fast vid min varelse knytnas,
Och bilder från ljusets oändliga rymd
Af dem alla in i mitt väsende brytnas,
Då jorden varder allt djupare skymd.
De alla mot eviga rymden däroppe
Med samfälld sträfvan draga min själ,
Lik daggens nattliga vemodsdroppe,
Förtärd af morgonens rägnbågsspel.

Skönhetens ljus.

Än äger vårt öga förmåga blott
Att skönja det skönas former och mått,
Belysta af himmelens yttre sken —
Att skönhetens eget väsende sänder
En flod af strålar mer klar och ren,
Som rymden i mildare flammor tänder,
Det ana vi endast vid hjärtats fäst,
Då kärleken skärper vårt ögas spaning,
Då skönhetens stjärna uppflammar som mäst
Att blotta sitt väsendes himmelska daning.

För ty en onämnbär eterisk glöd,
Som näres med himlarnes öfverflöd
Af kärlek, som trånar att offras och njutas,
Är skönhetens väsen och egenart —
Och renas vår blick, tills han skönjer klart
Dess morgönskimmer kring rymderna gjutas,
Då sörjer aldrig vårt hjärta mer,
Fast tingens strålände yttre dager,
Som nu oss synes så fläckfritt fager,
Likt irrbloss i gryningen slocknar ner.

Bad.

När det blåser från land till ytan dragas
Blott kyliga flöden ur vikarnes dy,
Men när af en frisk och hvinande by
De stora rullande vågorna jagas
Från öppna vidder mot fraggklädd kust,
Är bäst att direkte ur båten hoppa,
Att hjässan i saltan belåten doppa
Och höjas och sänkas med böljans lust.

Från vidder, som glittra i sommarljus,
Dem slam än aldrig fått grumla,
Som evigt glädjas att tumla
I stigande, jublande böljebrus,
Lifslustiga sjöarne välta
Och varma af trånad mot stranden slå
Och i luftigt silfver försmälta,
Som osynligt smälter i vårluft blå.

Då är bäst att bada till själ och kropp
I våg, som kyligt ej kväller
Ur afstängda vikars grummel opp,
Men solvarm jublande sväller
Af lust efter strålände färden
På vidderna rundt omkring världen.

För resten, välkommen jag bjuder
Hvar sinrik eller alldaglig bild,
Hvar känsligt rörande eller vild,
Som stormar och hvirflar och sjuder,
Om endast jag därvid får tala
Om hafvet, det ändlöst älskade blå
I moln eller sol med böljor på
Och i drömmar min längtan hugsvala.

O, kunde i trolsk och trånadsfull sång
Jag språkets rytmiska böljegång

Till skära kaskader splittra,
Till sjöar, som brista vid stormens gny,
Till droppar, som stänkas högt i sky
Och stjärnlikt i fallet glittra,
Då skulle jag mäktat att sjunga som först
Min kärlek, mitt hopp, min trånadstörst
Allt efter de öppna och stora,
De fria vidder förutan namn,
Dem himlen blott mäktat att sluta i famn
Men i hvilkas åskådan är salighet
Att få hela sitt väsen förlora.

Materialismen.

När sig stjärnorna förlora,
Täckta utaf jättestora
Moln med svarta skuggors mängd,
Som med breda vingar världen
Sluka upp på segerfärden,
Likt flyttfågelskaror flugna
Ut från Hades skumma ängd.

När det viker himlaljuset,
Och i dofva segerruset
Mörkret yfs en tid som bäst,
Ej det ens förmåga äger
Glädjas åt sin egen seger:
Tungsamt hemskt dess skaror skrida
Till sin egen jubelfest.

Så ock tankar, I som stängen
Hoppets stjärnrymd till och mängen
Mörker själf i grafvens natt!
Aldrig bor den ljusa, sanna
Segerglädjen på er panna.
Äfven när I segren, smälter
Jublet bort i töcken matt.

Lifvets fest.

Se vågen svallar för en vårlig vind
Med korta, lifligt snabba böljeslag,
Och lundens kronor susa immerfort.
Och molnen segla, solens strålar glittra,
Som fordom gjutande sin älskogseld
I bröst och knoppar — fast ditt sinne mattats,
Och känslans böljegång med tiden mojnadt
Till kylig slöhet — Ruset, som du drack
I lifvets festligt glada middagsstund
Af solens eld, af lundens, böljans brus,
Af all naturens lifssaft dunstat bort
I ålderdomens trötthet efter festen.

Men outtömligt är naturens vin,
Och medan dödens natt du genomsofver,
Skall vågen svalla, solens stråle glittra
Och lundens kronor susa immerfort,
Och molnen segla, liksom Hades drömmar
Sig ljudlöst omgestalta genom själen. —

Till dess du vaknar, utaf hvilan stärkt,
Med nyfödd ungdomskraft beredd att dricka
Passion och lefnadsmod ur solens flamma,
Ur haf och skog, som öfva än sin böljegång,
Ur tusen färgrikt sköna intrycks bägar,
Som oss naturkredensar städse bräddad,
Fast ack, så saligt starkt ett rus han ger,
Och trötthets dvala följer i dess spår
Så djup och tryckande, att blott en gång
För hvarje jordlifs dag — vår ungdomstimma
Vi mäktat njuta rätt det ädla vinet.

Teacupful of History

The history of the teacup is a story of refinement and social hierarchy. In the 17th century, the Dutch East India Company introduced the first porcelain teacups to Europe. These cups were highly valued and used by the aristocracy. The 18th century saw the rise of the English tea ceremony, which emphasized the use of fine porcelain teacups. The Industrial Revolution brought mass production of teacups, making them more accessible to the middle class. The 19th century introduced the bone china teacup, which was lighter and more durable than porcelain. The 20th century saw the rise of the modern teacup, which often featured decorative patterns and colors. Today, teacups are still used in formal occasions and as a symbol of elegance.

